

Demokratska **opozicija**

v **Venezueli**

Dobitnica nagrade Saharova za leto 2017

Evropski parlament od leta 1988 podeljuje nagrado Saharova za svobodo misli posameznikom in organizacijam, ki so izjemno prispevali k boju za človekove pravice.

Demokratska opozicija v Venezueli

Državna skupščina (Julio Borges) in vsi politični zaporniki, ki jih navaja organizacija Foro Penal Venezolano in ki jih predstavljajo Leopoldo López, Antonio Ledezma, Daniel Ceballos, Yon Goicoechea, Lorent Saleh, Alfredo Ramos in Andrea González

Venezuela je zadnjih nekaj let v politični krizi. Vladajoča stranka nenehno krči pravno državo in ustavni red, marca 2017 pa je vrhovno sodišče demokratično izvoljeni državni skupščini odvzelo zakonodajna pooblastila. Predsednik skupščine Julio Borges je razmere v državi povzel takole: „V Venezueli ne gre samo za politično konfrontacijo, to je življenjsko pomemben spopad vrednot.“

Obenem se je število političnih zapornikov zvišalo na več kot šeststo, kakor je zapisano v zadnjem poročilu Foro Penal Venezolano (Venezuelski kazenski forum), ugledne venezuelske organizacije za človekove pravice, ki zagotavlja brezplačno pravno pomoč tistim brez denarja in tistim, ki naj bi jih samovoljno pridržali, mučili ali naj bi med protesti doživljali nasilje. Med političnimi zaporniki so tudi ugledni opozicijski voditelji Leopoldo López, Antonio Ledezma, Daniel Ceballos, Yon Goicoechea, Lorent Saleh, Alfredo Ramos in Andrea González.

Opozicijskemu voditelju Leopoldu Lópezu so julija po treh letih pridržanja začasno odobrili

hišni zapor, avgusta 2017 pa so ga premestili nazaj v zapor. Drugi ugledni opozicijski voditelj in nekdanji župan Caracasa Antonio Ledezma je že od leta 2015 v hišnem priporu, medtem ko sta njegova kolega, nekdanja župana Alfredo Ramos iz Iribarrena in Daniel Ceballos iz San Cristóbal, v zaporu, prav tako pa tudi študentski aktivist Lorent Saleh. Med političnimi zaporniki sta tudi španska državljana Andrea González in Yon Goicoechea.

Od začetka leta je bilo ubitih več kot 130 političnih nasprotnikov, več kot 500 pa so jih samovoljno zaprli.

Andrej Saharov

Andrej Saharov (1921–1989) je bil ugleden fizik, borec za človekove pravice, oporečnik in zagovornik reform v nekdanji Sovjetski zvezi. Kot pionir jedrske fizike in oče sovjetske vodikove bombe je pri 32 letih postal polnopravni član sovjetske akademije znanosti. Proti koncu 50. let prejšnjega stoletja pa je začel izražati vse večjo zaskrbljenost zaradi učinkov jedrskih poskusov ter političnih in moralnih posledic svojega dela, ki bi lahko povzročili smrt velikega števila ljudi. V 60. letih je postal kritik jedrske oboroževalne tekme, zaradi česar so mu prepovedali opravljanje najbolj zaupnih del na vojaškem področju ter mu odvzeli vse privilegije.

Leta 1970 je v Sovjetski zvezi soustanovil odbor za človekove pravice ter se začel dejavno zavzemati za človekove pravice in žrtve političnih procesov. Leta 1972 se je poročil s soborko za človekove pravice Jeleno Bonner. Saharov si je kljub vse večjim pritiskom vlade prizadeval za izpustitev

oporečnikov v svoji državi, še več, postal je eden najbolj pogumnih kritikov sovjetskega režima in poosebljenje boja proti kratenju temeljnih pravic. Po besedah Nobelovega odbora, ki mu je leta 1975 podelil nagrado za mir, je bil „glas vesti človeštva“. Ni mu bilo dovoljeno osebno sprejeti nagrado, vendar niti ustrahovanje niti izgnanstvo nista mogla zlomiti njegovega odpora.

Zaradi javnega nasprotovanja sovjetskemu vojaškemu posredovanju v Afganistanu leta 1979 je bil Andrej Saharov leta 1980 izgnan v zaprto mesto Gorki. V izgnanstvu je živel pod strogim nadzorom policije. V priznanje njegovi vseživljenjski zavezanosti človekovim pravicam je Evropski parlament leta 1988 ustanovil nagrado, imenovano po njem. Po besedah Jeana-Françoisa Deniauja, ki je zanjo dal pobudo, je bil Saharov „evropski državljani, ki je poosebljal svobodo misli in izražanja ter se je zaradi svojih prepričanj in vesti odrekel vsem materialnim ugodnostim in vsem častem, ki bi jih bil lahko deležen“.

Nagrada Saharova

Nagrada Saharova za svobodo misli je najpomembnejše priznanje, ki ga Evropska unija podeljuje za delo na področju človekovih pravic, prva sta jo leta 1988 prejela Nelson Mandela in Anatolij Marčenko. Je poklon posameznikom, skupinam in organizacijam, ki so izjemno prispevali k svobodi misli. EU z nagrado in mrežo, ki je povezana z njo, podpira nagrajence, da se lažje in pogumneje borijo za ideje, v katere verjamejo.

Nagrada je bila doslej podeljena oporečnikom, političnim voditeljem, novinarjem, odvetnikom, aktivistom civilne družbe, pisateljem, materam in ženam, voditeljem manjšin, protiteroristični skupini, mirovnim aktivistom, borcu proti mučenju, avtorju stripov, zaporniku vesti, ki že dolgo služi zaporno kazen, filmskemu ustvarjalcu, Združenim narodom kot organizaciji in celo otroku, ki se bori za pravico do izobraževanja. Podeljuje se zlasti za svobodo izražanja, zaščito pravic manjšin, spoštovanje mednarodnega prava, razvoj demokracije in uresničevanje načela pravne države.

Evropski parlament nagrado Saharova skupaj s 50 000 evri podeljuje na slovesnem plenarnem zasedanju v Strasbourgu ob izteku leta. Kandidate lahko predlagajo parlamentarne politične skupine ali posamezni poslanci, ki jih mora biti vsaj 40 za vsakega kandidata. Predstavljeni so na skupni seji Odbora za zunanje zadeve, Odbora za razvoj in Pododbora za človekove pravice, člani prvih dveh odborov pa glasujejo o ožjem izboru treh kandidatov.

Končnega prejemnika oziroma prejemnike nagrade Saharova izbere konferenca predsednikov, organ Evropskega parlamenta, ki ga vodi njegov predsednik in v katerem sedijo vodje različnih parlamentarnih političnih skupin, tako da so nagrajenci resnično evropska izbira.

Nagrajenci

- 2017** Demokratična opozicija v Venezueli
- 2016** Nadia Murad in Lamija Aji Bašar
- 2015** Raif Badavi
- 2014** Denis Mukwege
- 2013** Malala Jusafzaj
- 2012** Nasrin Sotudeh, Džafar Panahi
- 2011** Arabska pomlad: Mohamed Buazizi, Ali Ferzat, Asma Mahfuz, Ahmed El Zenusi, Razan Zajtuneh
- 2010** Guillermo Fariñas
- 2009** Memorial
- 2008** Hu Jia
- 2007** Salih Mahmud Mohamed Osman
- 2006** Aleksander Milinkevič
- 2005** Dame v belem, Hauva Ibrahim, Novinarji brez meja
- 2004** Belorusko združenje novinarjev
- 2003** Generalni sekretar Združenih narodov Kofi Anan in celotno osebje Združenih narodov
- 2002** Oswaldo José Payá Sardiñas
- 2001** Izat Ghazavi, Nurit Peled-Elhanan, Dom Zacarias Kamwenho
- 2000** *¡BASTA YA!*
- 1999** Xanana Gusmão
- 1998** Ibrahim Rugova
- 1997** Salima Ghezali
- 1996** Wei Jingsheng
- 1995** Lejla Zana
- 1994** Taslima Nasrin
- 1993** *Oslobođenje*
- 1992** Matere z Majskega trga
(*Las Madres de Plaza de Mayo*)
- 1991** Adem Demaçi
- 1990** Aung San Su Či
- 1989** Aleksander Dubček
- 1988** Nelson Rolihlahla Mandela in Anatolij Marčenko (posthumno)

Andrej Saharov z ženo Jeleno Bonner

© Yury Rost

Fotografija na naslovnici

© EU 2017 – EP/AP Images/Ariana Cubillos

Print:
ISBN 978-92-846-1869-9
doi:10.2861/20671
QA-06-17-130-SL-C

PDF:
ISBN 978-92-846-1873-6
doi:10.2861/38826
QA-06-17-130-SL-N

europarl.europa.eu/saharov
#Saharov